

Author: Krisztina, Somogyi

Affiliation: Széchenyi István University of Győr

Title: FORTRESS, WITH OPEN POSSIBILITIES

Citation: Metszet, Vol 16, No 4 (2025), pp 36-43,

DOI: 10.33268/Met.2025.4.6

<https://doi.org/10.33268/Met.2025.4.6>

Received: 06 February 2025

Accepted: 18 June 2025

Published: 18 July 2025

ELEMENTARY SCHOOL, ÉRD, HUNGARY

ARCHITECT: TAMÁS KARÁCSONY and BME
VERTIKÁLIS MŰTEREM (VERTICAL STUDIO)

The 24-classroom school and educational complex in Fenyves Parkváros, Érd, designed by the Vertical Studio of BME's Department of Public Building Design, as a case study in educational architecture within transitional urban peripheries. Built in a socially and structurally ambiguous setting with limited infrastructure, the school offers a stable architectural presence and clear internal organization. Its fortress-like exterior conceals a light-filled, adaptable interior conducive to both traditional and contemporary pedagogical approaches, including student-centered and project-based learning. The complex also features sports facilities and a thoughtfully designed but unused swimming pool, hinting at its intended role as a community hub. The Érd school ultimately stands as a durable, forward-compatible structure that illustrates both the promise and the limitations of current architectural practice in education, calling for deeper interdisciplinary collaboration to fully unlock its transformative potential.

01

ERŐD,

NYITOTT LEHETŐSÉGEKKEL

A BME KÖZÉPÜLETTERVEZÉSI TANSZÉKÉNEK

„VERTIKÁLIS MŰTERMÉBEN” KÉSZÜLT ÁLTALÁNOS ISKOLA | ÉRD

Bizonytalan jellegű fizikai és szellemi környezetben a biztonságot sugalló megjelenés és a jól strukturált rend feltehetően a legjobb építészeti stratégia egy iskola tervezésekor. Érd Fenyves Parkváros Köznevelési Centrumának ideája 2016-ban kevéssé artikulált szándékok, így komoly szakmai program és partner hiányában indult el. A pár éve átadott és immáron másfél éve belakott iskola működését látva az épület számos olyan téri adottsággal bír, ami még kiaknázatlan. Karácsony Tamás, Major György és Klobusovszki Péter vezetésével a BME Középülettervezési Tanszékének „Vertikális műtermében” készült 24 tantermes általános iskola bár hagyományos erődnak látszik, de a közösségek irányába megnyíló, alternatívákat felkínáló pedagógia központ is lehetne.

*Az épület
esztétikai és
funkcionális
értelemben
is meggyőző,
kiemelkedő
alkotás, állandó
érték, így túléli
majd a jelent*

- 01 A tantermi szárnyak különböző karakterű udvarokhoz kapcsolódnak, az alsósok épületrészében az összenyitás minden tanteremből direkt módon megoldott a nekik szánt udvar irányába

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
**Karácsony Tamás,
Klobusovszki Péter**

FOTÓ | PHOTO
Juhász Norbert

SZERZŐ | AUTHOR
Somogyi Krisztina

MEGNYUGTATÓ STRUKTÚRA

— Fenyves Parkváros Érdnek az M7-től északra húzódó része feltehetően a '80-as években kezdett beépülni. Jelleget egy domb adja, a kicsi utcákon haladva csak a kilátópontokon érzékelni, hogy az ország legnagyobb agglomerációs vidékén járunk, egy olyan gigászi szövetben, amelynek infrastruktúrája messze elmarad az ott élők igény szintjétől. Az iskolát keresve az utcák egy ideig még emelkednek, itt-ott komoly kátyúkat kerülgetve lehet áthajtani rajtuk. Csendes vidék ez, szinte hihetetlen, hogy a törökbálinti Mo-s csomópont egészen közel van. A Burkoló utcán érkezve a domb tetején nagyméretű, fegyelmezett, szigorúan szerkesztett tömb zárja le a negyedet. Nemcsak a léptékváltás erőteljes, hanem az

építészeti minőség is egyértelműen nagyot vált, a heterogén építéskultúra magabiztos, egynemű építészeti formálásba fordul át.

— Az iskola betonlábazatra épül rá, abból törtfehér színű vakolt fal emelkedik, amely kissé csillogó, négyzetes lapocskákkal díszített. Az épület erőteljes megjelenését finoman oldják a párkányok, amelyek horizontális irányban nemcsak tagolják és sávós hatásúvá teszik, hanem finoman meg is mozzgatják a felületet. A falak számos helyen áttörtté válnak: a sűrű színű, fixen beépített lamellák mögötti üvegfelületeken átsejlik a belső világ. A sarkon lévő tornatermi tömbnél átfordulva a Favágó utcára, a főbejárattal szemben már nincsen más, csak üres, sárban úszó placc, beljebb bokrok, erdő, nyugalom.

01

02

Feltehetően majd ezt a területet is felfalja egyszer a keres ház iránt vágyakozók újabb építési hulláma. Valójában az önkormányzat vízója már 10 éve is ez lehetett ide, hiszen 2016-ban tulajdonképpen egy új alközpont részeként született meg a beépítés terve, amiből viszontagságos módon, de megépült a mostani kritika tárgyát képező 24 tantermes általános iskola tanuszodával, tornacsarnokkal, sportudvarokkal, és vele párhuzamosan, de építészeti szemléletében eltérő módon egy óvoda. A gimnázium és a kereskedelmi szolgáltatásokat nyújtó beruházás – és sajnálatos módon a területről való kreatív gondolkodás – azonban elmaradt.

—Az iskola tervezését egészen kiváló csapat végezte, Karácsony Tamás DLA volt a felelős tervező, ráadásul nem is cégeként elnyerve a munkát, hanem az akkori érdi főépítész, Ágó Mátyás közreműködésével a BME Középülettervezési Tanszékén kialakított „Vertikális műteremben”.* Ha valahol, hát ott volt friss tudás arról, hogy milyen is építészeti értelemben egy jó iskola. Oktatási épületekről nemcsak tankönyvet írtak és kutatócsoport működött, de számos komplex terv, diplomamunka és sikeres DLA-kutatás is készült, például annak a Tánczos Tibornak a disszertációja, aki szintén a tervezőcsapatban dolgozott. Az érdi iskola kialakítása ennek ellenére komoly kihívás volt, és ennek az az oka, hogy az építész gondolatait lehorgonyzó információk hiányoztak: így nemcsak az említett helyszín identitása, de a program is bizonytalan volt, tulajdonképpen csak szándékként fogalmazódott meg. Miközben az egyetemen a digitális kor tudásalapú társadalmának térszervezési következményeiről készültek tanulmányok, [1] addig az érdi önkormányzat csak a népességnövekedésből következő

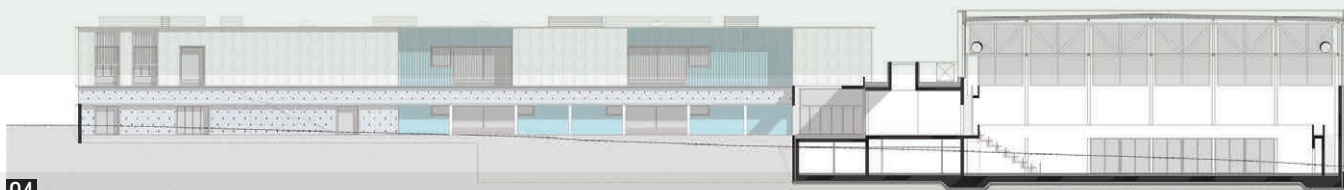
szükségletet érzékelte, és nem kapcsolt hozzá a beruházás előkészítésének időszakában olyan társszakmákat, pl. pedagógusokat, akik a mennyiségi elvárásokat minőségi gondolatokkal töltötték volna meg. A tervezés folyamata ezért elhúzódott, pénztelenségre hivatkozva a kiviteli tervek más irodákban készültek, majd a Covid akasztotta meg az építést, és az anyagárak is elszálltak: a viszontagságos építéstörténet ellenére, az iskola építészeti megjelenése és struktúrája kezeli a nehézségeket, a kivitelezés egyes apróbb látható problémái, vagy a külön készített belsőépítészeti-bútorozási megoldások mind orvosolhatók lesznek az első felújítás során. Az épület túléli a gyorsan változó igényeket, magabiztos értékszemléletével és téri gazdagságával számos új használat befogadására még nyitott.

MINDEN VÁLTOZIK, DE VAN, AMI ÖRÖK

—De miért is gond a pedagógiai program és a társadalmi egyeztetés hiánya a tervezés során? Az iskolák kialakítása ma sokféle paradigmát követhet: a hagyományos oktatás a reformpedagógiai szemléletekkel párhuzamosan létezik, ezekhez más térszervezés illeszkedik. A folyosós-cellás iskolai modellnek vannak alternatívái még Magyarországon is, pedig az elmúlt tíz évben inkább visszafelé, mint előre pörgött e téren az idő. Hogy milyen a jó iskola, az elsősorban nem építészeti probléma, hanem pedagógiai, sőt alapvető összetársadalmi kérdés, hiszen a köznevelés értékrendje pontos képet ad egy ország kultúrájától; előrevetíti a jövőt. A 21. században a digitális platformok elterjedése, a virtuális környezet térhódítása, a globalizáció és a Mesterséges Intelligencia által támogatott-fenyegetett valóság, tehát egy gyorsan változó kultúra

03

04

- 02 Az iskola központi aulája, a két oktatási szárny és az őket a Búvár utca mentén összekötő keresztszárny között bújik meg a városi közteret idéző belső udvar, amelynek a menzához kapcsolódó, lépcsőzetes térrésze alkalmas akár kültéri előadások megtartására is
- 03-04 Az iskola főhomlokzatán és a metszetén is jól látszik a sarokra illesztett tornaterem, amelynek karzata a főbejárat irányából direkt módon is megközelíthető, így külső sportmérkőzések vagy városi rendezvények megtartására is alkalmas a terem

lekövetése a pedagógia számára is komoly kihívás, hát még az építészetnek, hiszen az épületek rugalmassága kisebb, mint a bennük lévő életé. A gyorsan avuló tudás miatt a lifelong learning hozzáállás, az egyre individualisabbá váló környezetben a neurodiverzitás elfogadása, ehhez egyéni programok készítése, a mozgással és más élménnyel összekapcsolt tanulási módszerek megjelenése vagy a kreatív, projektalapú csoportmunkára alapuló oktatási szemlélet már egy ideje ismert a pedagógiában, de sajnos alig alkalmazott. „A szabad tanulás és tanítás a mobilitásra épül, ennek megfelelően kell szabad iskolai tereket kialakítani, amelyeket tovább tágít a fizikai és virtuális mobilitás. Az igazi kihívás a szabadságnak a biztonsággal való összeegyeztetése” [2] – írta Gyarmathy Éva neveléslélektani szakpszichológus. Ennek a szellemiségnek a téri feltételei az iskolában a nagyobb méretű és fejlesztőjátékokkal felszerelt udvarok, a tágas, multifunkcionális folyosók és szobák; a külső térhez való kapcsolódás; egy olyan gazdag téri világ, ami az érdi iskolában szép adottság, ezért az iskola a kortárs pedagógiai tevékenységeket is jól be tudná fogadni.

—A jövőkompatibilis oktatás nemzetgazdasági érdek is: az UNESCO és az OECD 2001-ben hat Szenárióban képzelte el az iskolák jövőjét: a status quo mellett Re-Schooling és De-Schooling modellt vázoltak fel, utóbbi az iskolának mint önálló intézménynek a megszűnésével is számol. A tradicionális iskola megmaradása a bürokrácia növekedésével és erőteljes központosítással jár együtt – írják a tanulmányban –, veszélye, hogy a jelenkor kihívásaira kevésbé reagáló működésmód a tanárok számára komoly feszültséget hoz, így a pedagógusok elvándorlásához vezethet. (Ehhez most talán ne is fűzzünk kommenteket.) A hagyományos iskola persze biztonságot ad és folyamatosságot érzékeltet, ami megnyugtató. Építészetre átfordítva a modellt, az ilyen iskola célja a bent lévő gyereket megvédeni a külvilágtól, ezért erős jellegű. Első

ránézésre az érdi iskolaközpont is ilyen. A klasszikus iskolában a tanítás kizárólag belső térben folyik hagyományos osztálytermekben, jellemzően a tanár határozott vezetéssel, illetve speciális előadókban, mint a fizika-, biológia-, rajzterem és nyelvi labor. Az érdi önkormányzat elvárása is ez volt, de az iskola belső térszervezése számos lehetőséget megnyit, azonban a használók ezt még nem aknázták ki, és a bejárás során látott térhasználatok problémáikat is jeleznek. Így a könyvtár az impozáns tere ellenére inkább raktárként vagy plusz tanteremként működik, mint ahogyan a keresztszárnyban lévő speciális használatú terek (pl. a rajzterem) is osztálytermek. A vidéki CSOK hatására Érden ugyanis olyannyira meugrott a születésszám, hogy a tervezettnél jóval több (6) első osztályt indítottak el, így a kifejezetten tágas iskola bizonyos szempontból ma mégiscsak szűk, és ez konfliktushelyzetet szül. A helyes lépték építészeti értelemben bár pontosan artikulált, de a használat során is feltétel lenne az arányosság. Most Érden jelentősen túlhasználják az adottságokat.

SZABAD TÉRBEN MOZOGVA

—Az épületegyüttes szerkesztése képletszerű: a bejárat tengely kelet–nyugat irányban metszi át a területet, amelytől délre tornaterem, tornaudvar és uszoda található, északra, a szélesebb telekrészben pedig két iskolaszárny. Az épületekhez így három különböző karakterű és használatú iskolaudvar és délen sportudvar kapcsolódik, ezeknek a különböző jellegű külső tereknek a megléte nagy erény, az alsósok szárnyán a direkt kapcsolat az osztályterekkel fontos lehetőség. A legizgalmasabb a középső udvar belső világa, ami rejtve marad, hiszen a két iskolaszárnyat az északi telekhatáron a Búvár utca mentén keresztszárny is összeköti. A körbezárt udvar városi közteret idéz, amelyre a környező házak (tanterem és folyosók) néznek, és ahol gazdag társas élet folyik. Ez

06

02

05

- 05 A főbejárat egyik oldalán a tornaterem tömbje, másik oldalán nagy üres placc, egy iskolaudvar található, ahova az egyik tervfázisban még egy gimnáziumi szárny tervezése is napirenden volt
- 06 A szerkesztés képletszerű: a kelet-nyugat irányú központi tengelyen a nagy alula és a mélyföldszinten a menza található, ettől északra a három iskolaudvarral tagolt oktatási terek, a déli oldalon a tornaterem és a uszoda, illetve a köztük található sportudvar

a hely (majd egyszer) akár a kültéri tanuláshoz is differenciált lehetőségeket teremt. Az udvar karakterét és használatát az a szintkülönbség adja, hogy míg az oktatási szárnyakból a földszintre lehet kimenni, addig a déli oldalon az udvar egy szinttel lejjebb csatlakozik a központi aula alatt lévő menzához. A kettőt színházi lelátóként is értelmezhető lépcső köti össze. Hasonló lépcsőzetes téralakítás a MOME új zugligeti kampuszában is az egyik legsikeresebb megoldás – itt érdemes emlékeztetni arra, hogy az érdi iskola tervei 2016-ban készültek el.

—Az udvarokkal való tagolás hatása, hogy míg az intézmény kívülről kifejezetten zártnak tűnik, addig belülről természetes fényárban úszik, a széles oldalfolyosóknak köszönhetően kifejezetten szellősnek és tágasnak élehető meg az iskola. Kívülről azonban mindez elzárt, mert az északi oldal két sarkán lévő tágas udvarokat erőteljes betonkerítés védi, amely bár együtt lépcsőzik a dombtető változatos terepszintjével, de azért erőteljesen elhatárolódik a külvilágtól. A déli oldal ritmusképlete pedig éppen ellenpontoszza az északit, ott a sarkokon két nagyméretű épület, a tornaterem és az uszoda mint két bástya zárja le a területet.

—A nyugati oldalon lévő főbejáratot a tornaterem-hez tapadó filigrán betonkeret jelzi csak, a tömb mellett

04

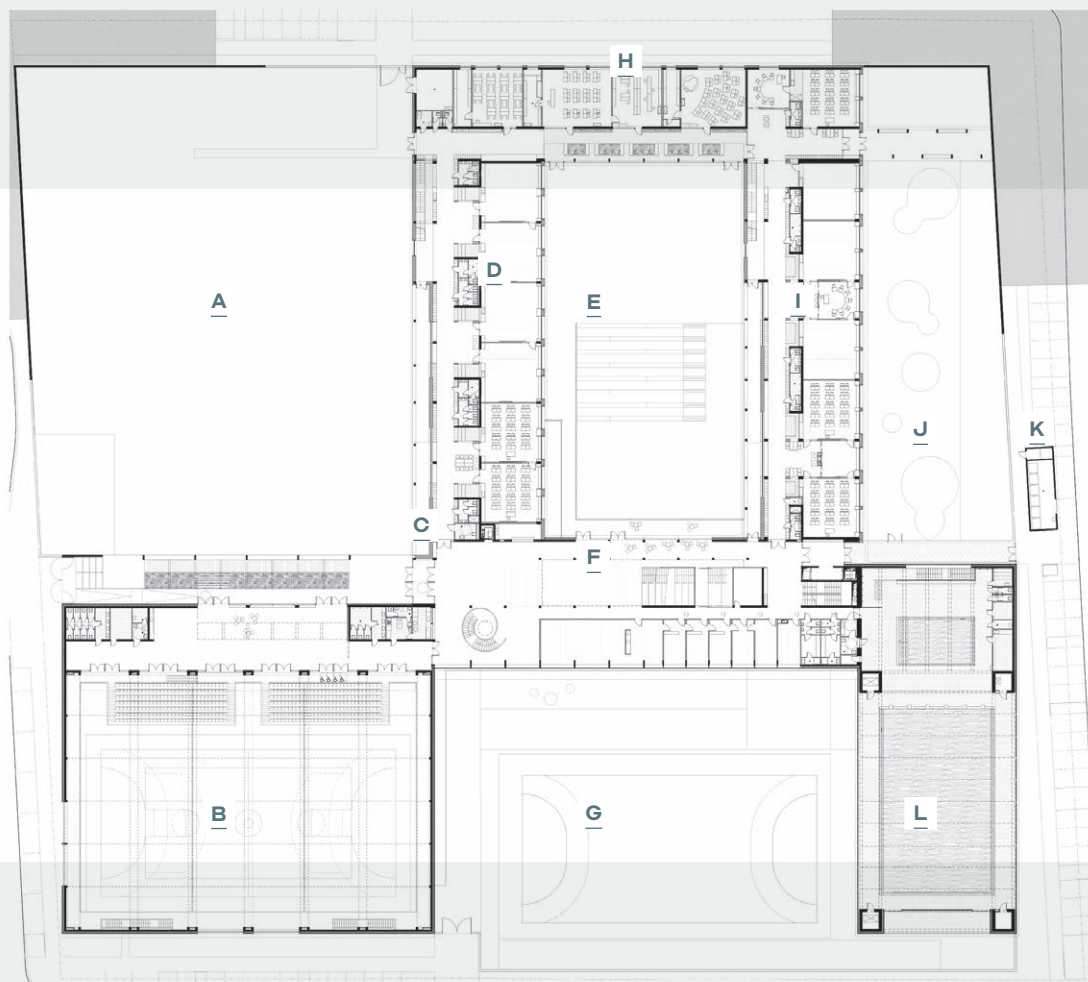
hosszan elvezetett, elegáns, fedett-nyitott folyosó végén lehet belépni az aulába, annak világa is kívülről rejtve marad. A külvilágtól való védettség és a belső téri szabadság ezen a helyen szépen megvalósul, de a pozitív társadalmi hatás érdekében érdemes lett volna a belső tér gazdagságából és nyitottságából többet kisugározni a környezet, a közösség felé.

05

KAPCSOLATKERESÉSEK, ÁTLÁTÁSOK, ÁTJÁRÁSOK

—Az iskolának, mint közösségformáló erőnek az értelmezése elvezet a jövő-szenáriók második modelljéhez, amely az iskola megújulását társadalmi szerepvállalásában és közösségi minőségében látja. A Re-Schooling vízióban az iskola kinyílik, többféle tevékenységet szervesen befogad, azaz közösségi központtá válik, vagy akár informális tanulószervezetté alakul át. És akkor álljunk is meg egy picit és gondolkozzunk el erről a vízióról! A közösségi központ gondolata ismerős, hiszen Jeney Lajos és kutatócsoportja már emellett érvelt az 1968–70 között az ÉVM által megrendelt kutatásukban is, ráadásul komplex nevelési központokból 308 meg is épült az országban. [3] Bár az érdi iskolaközpont nagyon messze van jelenleg ettől a szociálisan nyitott működésmódtól, de építészeti szempontból ennek befogadására a tér felkészített, ez a tudás

03

06

A		Iskolaudvar	G		Sportudvar
B		Tornaterem	H		Speciális rendeltetésű tantermek
C		Főbejárat	I		Alsósok szárnya
D		Felsősök szárnya	J		Kisiskolások udvara
E		Központi udvar lépcsőzetes leülőkkel	K		Uszoda hátsó bejárata
F		Központi aula	L		Tanuszoda és uszoda

az építések számára adott volt. A sporttevékenységek kapcsán a külső világ bevonhatósága egyértelmű, de más aktivitást is jól tudna támogatni az épület. Sajnos azonban a kapcsolatkeresés, úgy tűnik, nem érdekli a helyi vezetést, így például a Búvár utcáról szeparáltan megközelíthető uszodában nincsen víz, az nem működik. És bár az energiaárak tényleg az egekben vannak, mégiscsak elgondolkodtató, hogy micsoda pazarlás egy ilyen használaton kívüli uszoda. Nehezen hihető, hogy egy olyan sűrűn lakott agglomerációs környezetben, mint amilyen Érd, ne lehetne olyan gazdasági modellt kialakítani, ami a helyi lakosok, cégek és az iskolások érdekét egyaránt szolgálná. Az uszoda különösen szép élményt adó, tényleg kiválóan átgondolt hely: az iskolások a főtengely mentén érkeznének ide, a vendégek az egy szinttel lejjebb lévő öltözőkön keresztül, a hátsó utca felől juthatnának be. Kisebb tanmedence az úszásoktatást szolgálná, a szauna a wellnessfunkciókat erősítené, a nagymedencében akár kisebb versenyeket is lehetne szervezni. Milyen ország az, ahol nem élnek egy ilyen lehetőséggel?

—Az uszoda építészeti kialakítása a nagy fesztáv elegáns áthidalását célozta meg: a sarkokon lévő 3x3 méteres üreges vasbeton pillérekre két, hosszan futó, 4 m széles faltartó gerendát képzeltek el a tervezők. Bár a tér ma

08

is nagyvonalú, de a kivitelezés során sokkal banálisabb megoldás valósult meg, 6 méterenként pillérek épültek. Ismételten a kihagyott lehetőségek miatt bosszankodom: pénzügyi szükségességre hivatkozva a BME jeles építész és mérnök szakemberei helyett a kiviteli tervek már más irodákban készültek, és művezetni is csak addig hívták vissza a tervezőket, míg annak pénzügyi vonzatával nem szembesítették a megbízót. A legfontosabb építészeti döntések erejét azonban nem tudja elvenni semmi sem, így a térarányok gyönyörűek, és a térélményét fokozza, hogy több irányba is kilátni az uszodából.

—A tornaterem kialakítása is lehetőséget ad különböző közösségi események befogadására, a tér két megközelíthetősége is ezt jelzi. A főbejáratról induló fedett nyitott folyosóról a tornaterem emeleti szintjén lévő fogadótérbe és onnan a galéria lelátóra lehet direkt bejutni, tehát az iskola érintése nélkül meg lehet érkezni akár sporteseményre, akár bábra, merthogy a hatalmas csarnok erre is alkalmas. Ráadásul a tornaterem a külső sportudvarral is összenyitható tér, ami tovább javítja használhatóságát. Az iskolások számára az aulából egy lépcső vezet az egy szinttel lejjebb lévő öltözőkhöz és a küzdőtérhez, ami függönnyel három tornateremre osztható. Mobil lelátókkal a tornaterem könnyen átalakítható mérkőzések

07

befogadására, az MBI-es női kézilabdacsapattal rendelkező Érd számára ez nyilvánvalóan vonzó opció. A sportcsarnok és az uszoda okos térszervezése, téralakítása kapcsán Karácsony Tamás Esztergomban megépült tornacsarnoka vagy Gelsén lévő iskolájának uszodája is eszünkbe juthat, sőt a homlokzatok formai tagoltságában, a síkok finom ki-be mozgatásában is ráismerhetünk tervezői kéznyomára. Az építészeti kvalitás átlényegíti a tereket.

KÖZÖSSÉGEK, CSOPORTOK ÉS EGYÉNEK A TÉRBEN

—A flexibilis használatot lehetővé tevő közösségi terek az iskola belső életének is motorja, az OECD tanulmánya is ezt a funkciót hangsúlyozta, a pandémia távoktatása és izoláltsága óta ennek fontosságát talán magyarázni sem kell. A digitális korban azonban nem egyszerű közösséget létrehozni: pár évtizede még nem volt sejtethető, hogy eseményszervezőknek és mediátoroknak kell dolgozniuk ezen. Az építészet is fontos eszköz a társas interakciók erősítésében – ebben az iskolában a tér központi tengelyében lévő nagyméretű aula egyértelműen az iskola szívécsakrája. A bejáratnál szemben induló széles lépcső úgy működik, mint egy színházi lelátó, ahonnan nézőként is lehet szemlélni a többieket, vagy éppen központi figuraként, aktorként is magára vonhatja egy-egy diák a figyelmet. Goffman 1963-as teóriája szerint ugyanis a publikus térhasználatnak lehet metaforája a színház, ahol különböző szerepeket öltenek magukra az emberek. [4] A széles, leülésre alkalmas lépcsősor Herman Hertzberger holland strukturalista építésznek köszönhetően vált közismertté, de persze az aulának a magyar iskolaépítészeti hagyományban is van előképe. A zsidongót (mint teret és mint szót is) Kismarty-Lechner Kamill vezette be még az '50-es években, majd a Jeney Lajos névvel fémjelzett iskolákban is központi szerepet kapott ez a tér. Az érdi

07

iskolában az aula olyan szociális mag, amely eseménytér is, de akár foglalkozások tartására is alkalmas lehetne. —De nemcsak itt teremtenek az építészek sokféle használatot, hanem a folyosók és közlekedők az iskola egészében felértékeltek. A lépcsőházak és folyosók szövedéke, a belső homlokzat fémlamellái mögött itt-ott kialakuló teraszok, az alsósok épületszárnyában a bekuckózós ott-honterek, a leülést támogató falépcsők számtalan lehetőséget adnak a barátkozás, a pihenés, az elvonulás és a tanulás számára is. Ahogyan írtuk, a jelenkor igényei sokfélék, ezt a különböző léptékű és karakterű terek megéléte támogatja, mert ez hozza létre az összeillést az aktivitásában, létszámában és akár habitusukban eltérő használók és a tér között. A differenciáltság az alsósoknál az oktatási terekben is megjelenik: két tanterem közé olyan csoportszoba ékelődik, amely projektfoglalkozásokat és mikroaktivitást is behív.

FORDULJON BIZALOMMAL...

—Ma az Alfák járnak általános iskolába, azaz egy olyan digitális eszközökön nevelkedett generáció, akiknek nem kell elmagyarázni, hogy mi az az app vagy az Insta, és akik számára a könyvolvasás már csak ritka attrakció. Látva őket, úgy tűnhet, hogy az élet, az iskola is radikálisan más, mint volt akár tíz évvel ezelőtt. És bár ez is igaz, ugyanakkor van, ami állandó, sőt a múltból is van mit újratanulni. A közösségi terek kapcsán például eszembe jutnak Jeney Lajosnak az 1965–67-es német, svájci, finn és holland tanulmányútja utáni leírt gondolatai, amelyek arra hívták fel a figyelmet, hogy az iskolák a helyi közösség igényeit támogató sikeres központokká (community schools, community centers) csak akkor válhatnak, ha a programalkotásban az építészek és a pedagógusok mellett részt vesznek „mindazon szakmák reprezentánsai is, akiknek köze lehet az intézmény tervezéséhez és működtetéséhez; így a munkában együttműködnek a településtervezők, a népművelők, a közigazdászok, az orvosok, a szociológusok, a demográfusok, a politikai vezetés és a szülők képviselői, valamint a jövőbeni üzelmeltető képviselői”. [5] Mit is mondjak erre? Felidézve az érdi Fenyves Parkváros Köznevelési Centrum építészeinek hiábavaló igyekezetét, hogy partnert találjanak felvetéseik társadalmi tartalommal való csiszolásához, és látva a jelenkori működés nehézségeit, az az érzésem, mintha a jövő néha mögöttünk lenne. Az épület esztétikai és funkcionális értelemben is meggyőző, kiemelkedő alkotás, állandó érték, így túléli majd a jelent. De félve nyitom meg az OECD legújabb, 2021-ben készült és 2040-ig tartó új oktatási vízióját, mert az oktatásnak tényleg jelentősen változnia kellene, és hát mit tegyünk a víziókkal, ha azt a meglévő tudást sem használjuk ki, amely már több évtizede itt van velünk? Ha a pedagógia és a politika nem lát partnert az építészben, ha nem fogja fel a társadalom, hogy az építészek kvalitása, szaktudása, tapasztalata, extra energiái és amúgy meg nem fizetett erőfeszítései sem elegendőek önmagukban, akkor nem tudunk nagyot lépni előre. Mert addig nem lesz a kortárs építészetnek átütő sikere, amíg a többi szereplő nem fogalmazza meg okosan saját szándékát, működésmódját, igényét, és nem ismeri fel még egy kiváló építészeti alkotásban sem saját lehetőségeit.

08

- 07 Az iskola szíve-lelke a központi aula, amelynek lelátószerűen kiképzett lépcsője és az emeletről való rálátás lehetősége kedvez a társas interakcióknak, a közösség kialakulásának
- 08 Wellness, szauna, tanmedence és pazar kilátásra nyíló nagymedence: minden van, csak a víz hiányzik belőlük, ami szomorú képet fest az iskolák működésének mai nehézségeiről

ÉPÍTETTŐ: Érd MJV Önkormányzata | GENERÁLTERVEZŐ: BME Középülettervezési Tanszék | ÉPÍTÉSZ TERVEZŐK: Major György DLA, Klobusovszki Péter DLA | MUNKATÁRSÁK: Alkér Katalin DLA, Kovács Zsófia DLA, Bartha András Márk DLA, Gyulovics István DLA, Studio Konstella Kft. Táncoz Tibor DLA | STATIKA: †Pozsgai István | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Marosi Zsolt, Zöhl András (DuServ Kft.) | ÉPÜLETVILLAGOSSÁG: Méhész Márton (VA-IQ Kft.) | TŰZVÉDELEM: Dr. Takács Lajos Gábor (BME Épületszerkezettani Tanszék) | KÖZLEKEDÉSTERVEZŐ: Wettstein Miklós (Wettstein & Társa Bt.) | KONYHATECHNOLÓGIA: Polnauer Lajos (Gastro-Optik Bt.) | AKADÁLYMENTESÍTÉS: Kormányos Anna | AKUSZTIKA: Dr. habil. Reis Frigyes | FELVONÓTERVEK: Benka Csaba (Lifttechnika Kft.) | USZODATECHNOLÓGIA: Kirschner József (Dialcont Kft.) | KIVITELI TERV: Magyar Energia Centrum Kft. | KIVITELEZŐ: Fejér B.Á.L. Építő és Szolgáltató Zrt.

MEGJEGYZÉS

* Ágó Mátyás több hasonló együttműködést kezdeményezett a település és a tanszék közt. A Fenyves Parkvárosban megépült iskola tervezői: Alkér Katalin DLA, Bartha András Márk DLA, Gyulovics István DLA, Kovács Zsófia DLA, Táncoz Tibor DLA

IRODALOM

- [1] Kerékgyártó, Béla – Szabó, Levente (eds): *Építészet és Oktatás, A BME Építőművészeti Doktori Iskola tanulmánykötete* 2015/2016.
- [2] Gyarmathy, Éva: „Tanulás, mozgás, tér szabadon és biztonságban”, in Somogyi K – Bedecs-Varga É: *Iskola Mozgásban*, BME Építőművészeti Doktori Iskola 2020, p 9.
- [3] Géczi, Zsuzsanna: „Nevelési központok elméletben és gyakorlatban, Jeney Lajos kutatásai”, in Kerékgyártó Béla PhD – Szabó Levente DLA (eds): *Építészet és Idő*, BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2017, pp 130-145.
- [4] Goffman, Ervin: *Behaviour in Public Spaces*, Free Press, New York 1963.
- [5] Géczi, Zsuzsanna: „Nevelési központok elméletben és gyakorlatban, Jeney Lajos kutatásai”, in Kerékgyártó Béla PhD – Szabó Levente DLA (eds): *Építészet és Idő*, BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2017, p 132.